

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Ο Καζαντζάκης, ο άνθρωπος και η φύση

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα ομιλίας σε παρουσίαση του βιβλίου του Θανάση Μασκαλέρη «Το Γήινο Ευαγγέλιο του Νίκου Καζαντζάκη» (Εκδόσεις Zorba Press, Νέα Υόρκη). Είναι δημοσιευμένο από τον Φώντα Λάδη στον ιστότοπο Ο Καζαντζάκης, ο άνθρωπος και η φύση | Η Εφημερίδα των Συντακτών (efsyn.gr) στις 10.12.2017 (διασκευή για τις ανάγκες της εξέτασης).

Ας δούμε τη σχέση ανθρώπου και φύσης στις σημερινές της διαστάσεις. Είμαστε σε μια περίοδο που ο άνθρωπος όχι μόνο φέρεται αλαζονικά και απόμακρα στην ίδια τη μητέρα του, τη φύση, όχι μόνο παραμελεί και αγνοεί τις ανάγκες της, αλλά επιπροσθέτως την απομυζά, την καταστρέφει, περιφρονώντας μια αναγκαία σχέση αμοιβαιότητας και ανταπόδοσης. [...]

Ο γνωστός φυσικός επιστήμονας Στίβεν Χόκινς έχει δηλώσει ότι η ανθρωπότητα πρέπει μέσα στα επόμενα 60 χρόνια να βρει νέο πλανήτη για να μετοικήσει, για να γλιτώσει από τα δεινά της καταστροφής του περιβάλλοντος και ίσως για να προλάβει να γλιτώσει και η ίδια η Γη, αν φυσικά υπάρχει ακόμα χρόνος να περισωθεί κάτι.

Όπου και να κοιτάξουμε πίσω μας, στο παρελθόν, θα βρούμε αυτή την καταστροφή, αυτή την περιφρόνηση και την εκδίωξη των «πρωτόγονων» αλλά σίγουρα σοφότερων από εμάς πολιτισμών. Ας θυμηθούμε τους Ινδιάνους στην Αμερική και τους Αμπορίτζινες στην Αυστραλία αλλά και τους ιθαγενείς της Νέας Ζηλανδίας. Είναι οι φυλές που ακόμα και τώρα εντοπίζουν οι ανθρωπολόγοι στον Αμαζόνιο και αλλού, και που οι πολυεθνικές τις οδηγούν στη μετάλλαξη και τον εγκλεισμό, προκειμένου να απομυζήσουν τον πλούτο του τεράστιου φυσικού πνεύμονα, του πλανήτη μας, που τις περιβάλλει. [...]

Η ιδιαιτερότητα του ανθρώπου και η ηγεμονία του μέσα στο γήινο περιβάλλον είναι αναμφισβήτητη. Ο άνθρωπος πρέπει και μπορεί να προχωράει σε διαρκώς νέα και θαυμαστά έργα. [...] Αρκεί τα δημιουργήματα αυτά να αναγνωρίζουν την πρωτοκαθεδρία της φύσης, τον αφετηριακό της ρόλο και να επιτρέπουν την αβίαστη αναπαραγωγή της, με στόχο την εξυπηρέτηση των ανθρώπινων αναγκών. Όχι των ακόρεστων, εξεζητημένων αναγκών των λίγων, αλλά των αναγκών των πολλών, με ένα πρόγραμμα στοχευμένο στις επείγουσες προτεραιότητες.

Η αγάπη και η αναγνώριση που προτείνει ο Καζαντζάκης ότι πρέπει να χαρακτηρίζει τον άνθρωπο προς τις καταβολές του, η υποταγή και η γαλήνια παράδοση του ανθρώπινου κορμιού και του ανθρώπινου μυαλού στην ανώτερη δύναμη που είναι η γη, η φύση, το τραγούδι της και η συμπυκνωμένη σοφία της είναι στοιχεία απαραίτητα για να ζήσουμε και μεταξύ μας αρμονικά. [...] Γιατί, αν δεν κάνει κανείς διάλογο με τη φύση και τα δημιουργήματά της, τότε δεν μπορεί να κάνει διάλογο και με τους άλλους ανθρώπους.

A3. Σε ένα άρθρο σου στην εφημερίδα του σχολείου σου να αναπτύξεις, με αφορμή το παραπάνω κείμενο, τις σκέψεις σου για την αλόγιστη εκμετάλλευση της φύσης από τον άνθρωπο και τις προτάσεις σου για τον περιορισμό αυτής της επικίνδυνης εκμετάλλευσης. Μπορείς να αναφέρεις παραδείγματα από την εμπειρία σου. (200-250 λέξεις)

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΝΙΤΣΑ ΤΖΩΡΤΖΟΓΛΟΥ (1926-2009)

Με τ' άλογα στις λυγαριές

Το βιβλίο «Με τ' άλογα στις λυγαριές» αναφέρεται σε μια οικογένεια που περνά τις καλοκαιρινές διακοπές της μακριά από την Αθήνα σε έναν όμορφο παραθαλάσσιο τόπο κοντά στη φύση.

[...]

Κάποιο πρωινό τα παιδιά βγήκαν νωρίς στην πλαζ. Ένα θαλασσινός αγέρας όμως είχε γεμίσει νερό και αμμουδιά με σωρούς σκουπίδια. Και τι δεν έβρισκες! Εκτός από ξύλα και φύκια συνηθισμένα στις θάλασσες, το κύμα είχε κουβαλήσει από τ' ανοιχτά άδειες πλαστικές μπουκάλες, πεπονόφλουδες και καρπουζόφλουδες, γιαουρτοκεσέδες, παλιόχαρτα μουσκεμένα κι ακόμα βρωμιές από τ' αντικρινά εστιατόρια. Τα παιδιά έφριξαν.

-Τώρα πώς θα κολυμπήσουμε;

Στο μεταξύ κόσμος είχε αρχίσει να μαζεύεται στην πλαζ και να κοιτά με σιχασιά τις βρωμιές. Ένα-δυο ντόπιοι νεαροί συνηθισμένοι στο θέαμα είχαν ριχτεί στο νερό και ξεπερνώντας το φράγμα των σκουπιδιών είχαν ξανοιχτεί, οι παραθεριστές όμως μένανε δισταχτικοί κι αηδιασμένοι. Η Ρούλα με δύο πήδους βρέθηκε στο σίτι.

-Μαμά, δώσε μου λίγα λεφτά!

-Και τι θα τα κάνεις πρωί-πρωί;

-Πάντως δεν θα αγοράσω γλειφιτζούρια απ' αυτά που τα τρώνε οι μύγες, κι η μικρούλα έτρεξε στον μπακάλη. Γύρισε με ένα δέμα σάκους απορριμμάτων κι είπε στα αδέρφια της:

-Μαζεύετε τώρα!

-Πώς δεν σιχαίνεστε! Τους είπε ένα μικρό κορίτσι βλέποντάς τους να μαζεύουν σκουπίδια.

-Πιο σιχαμένο είναι να τα πατάμε και να κολυμπάμε ανάμεσά τους παρά να τα καθαρίσουμε μια στιγμούλα. Πάρε σακούλα κι άρχισε!

Τώρα όμως κι άλλα παιδιά φιλοτιμήθηκαν. Θεσ γιατί δεν τους άρεσε η βρωμιά, θεσ γιατί το πήραν για παιχνίδι, άρπαξε το καθένα από έναν σάκο και βάλθηκαν να μαζεύουν. Τα παιδιά του χωριού πήραν μέρος στη διασκέδαση και τα στοιχήματα ποιος θα πρωτογεμίσει έπαιρναν κι έδιναν. Σε λίγο οι σακούλες ήταν ξέχειλες και η πλαζ καμιά διακοσαριά μέτρα δεξιά και αριστερά πεντακάθαρη.

-Τι θα τα κάνουμε τα σκουπίδια;

-Περίμενε και θα δεις! Κι ο Αλέξης αράδιασε τα φουσκωμένα σακιά σε δυο σειρές. Έβαλε βοηθούς του στη γραμμή κι όλοι πέρασαν ανάμεσα με ξεφωνητά και γέλια σαν να κάνανε παρέλαση. [...]

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Στο κείμενο μια ομάδα παιδιών αντιμετωπίζει το πρόβλημα της βρώμικης θάλασσας με αποφασιστικό τρόπο. Ποιος είναι αυτός ο τρόπος; Ποια είναι η γνώμη σου για την πρωτοβουλία που παίρνουν τα παιδιά;

ή

2. Να φανταστείς πως είσαι ένα από τα παιδιά που μάζεψαν τα σκουπίδια από την πλαζ. Τι θα πρότεινες ως απάντηση στην ερώτηση: *-Τι θα τα κάνουμε τα σκουπίδια;* Να γράψεις ένα δικό σου κείμενο.

Μονάδες 25